

SISÄLLYS

ALKUSANAT	5
LYHENTEET	23
KAAVOITUKSEN JA RAKENTAMISEN SANASTOA	24
I JOHDATUS KAAVOITUS- JA RAKENTAMISOIKEUTEEN	33
LAINSÄÄDÄNNÖN VIITEKEHYS	34
1 Rakennuslainsäädännön historiallinen kehitys	34
2 Rakennuslain uudistustyö	42
3 Yhdyskuntien suunnittelu ja ympäristölainsäädäntö	45
KAAVOITUSTA JA RAKENTAMISTA KOSKEVA PÄÄTÖKSENTEKO	51
1 Maankäyttö- ja rakennuslain sääntelyn luonne	51
2 Sääntely ja ohjaus muuttuivat	53
3 Normijärjestelmä	55
4 MRL:n sääntöjen luonteesta ja suhteesta periaatteisiin	59
MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	97
1 Suunnittelujärjestelmä	98
2 Kaavoitus- ja lupajärjestelmän oikeusvaikutukset	103
3 Rakennuslupaharkinta	106
4 Maankäyttö- ja rakennuslakiin tehdyt muutokset	110
5 Sote- ja maakuntauudistus	112
6 Maankäyttö- ja rakennuslain uudistus	112
7 Yhteenvedo	113
II MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAKI	117
1 luku. Yleiset säännökset	118
1 § Lain yleinen tavoite	120
2 § Lain soveltamisala (958/2012)	127
3 § Vaikutukset muuhun suunnitteluun ja päätöksentekoon	129
4 § Alueiden käytön suunnittelujärjestelmä	156
5 § Alueiden käytön suunnittelun tavoitteet	158
5 a § Kunnan maapolitiikka (204/2015)	166
6 § Vuorovaikutus ja kaavoituksesta tiedottaminen	166
7 § Kaavoituskatsaus	167
8 § Kehittämiskeskustelu (1589/2009)	168
9 § Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa (254/2017)	169
10 § Kaavan laatijan pätevyys	179
11 § Maankäyttösopimukset	180
12 § Rakentamisen ohjauksen tavoitteet	180
13 § Suomen rakentamismääräyskokoelma (958/2012)	182

14 §	Rakennusjärjestys	186
15 §	Rakennusjärjestyksen hyväksyminen	191
16 §	Suunnittelutarvealue	193
2 luku. Viranomaiset		206
17 §	Asianomaisen ministeriön tehtävät	207
18 §	Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävät (230/2017)	211
19 §	Maakunnan liiton tehtävät (482/2016)	213
20 §	Kunnan tehtävät	214
21 §	Kunnan rakennusvalvontaviranomainen	219
3 luku. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet		225
4 luku. Maakunnan suunnittelu		238
30 §	Maakuntakaavamääräykset	259
31 §	Maakuntakaavan hyväksyminen (28/2016)	262
5 luku. Yleiskaava		273
35 §	Yleiskaavan tarkoitus	275
36 §	Yleiskaavan laatimistarve	277
37 §	Yleiskaavan hyväksyminen	278
38 §	Kiellot yleiskaavaa laadittaessa	279
39 §	Yleiskaavan sisältövaatimukset	280
40 §	Yleiskaavan esitystapa	297
41 §	Yleiskaavamääräykset	298
42 §	Yleiskaavan oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan	300
43 §	Rakentamis- ja toimenpiderajoitukset	304
44 §	Yleiskaavan käyttö rakennusluvan perusteena (230/2017)	307
45 §	Oikeusvaikutukseton yleiskaava	310
6 luku. Kuntien yhteinen yleiskaava		312
46 §	Kuntien yhteinen yleiskaava	313
46 a §	Pääkaupunkiseudun yleiskaava (196/2016)	313
47 §	Yhteisen yleiskaavan laatiminen ja hyväksyminen (28/2016)	315
48 §	Maakuntakaavan ja yhteisen yleiskaavan suhde	316
49 §	Yleiskaavaa koskevien säännösten soveltaminen	317
7 luku. Asemakaava		318
50 §	Asemakaavan tarkoitus	321
51 §	Asemakaavan laatimistarve (204/2015)	329
52 §	Asemakaavan hyväksyminen (230/2017)	332
53 §	Kiellot asemakaavaa laadittaessa	333
54 §	Asemakaavan sisältövaatimukset	334
54 a §	Asemakaavan pohjakartta (323/2014)	371
54 b §	Kaavoitusmittauksen valvoja (323/2014)	372
54 c §	Pohjakartan hyväksyminen (323/2014)	372
55 §	Asemakaavan esitystapa	373
56 §	Asemakaava maanalaisia tiloja varten	377
57 §	Asemakaavamääräykset	378

57 a §	Kaukolämpöverkkoon liittymisvelvollisuus (1129/2008)	383
58 §	Asemakaavan oikeusvaikutukset	386
59 §	Asemakaavan laatimisesta perittävä korvaus.....	388
60 §	Asemakaavan ajanmukaisuuden arviointi	389
61 §	Ajanmukaisuuden arvioinnin vaikutukset.....	392
8 luku.	Kaavoitusmenettely ja vuorovaikutus	393
62 §	Vuorovaikutus kaavaa valmisteltaessa.....	399
62 a §	Hanketta koskevan kaavoituksen ja ympäristövaikutusten arviointi- menettelyn kuulemisten yhteensovittaminen(5.5.2017/254)	402
63 §	Osallistumis- ja arviointisuunnitelma	402
64 §	Neuvottelu osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (1589/2009)	404
65 §	Kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville.....	405
66 §	Viranomaisneuvottelu (1589/2009)	407
67 §	Ilmoittaminen kaavan hyväksymisestä	409
8 a luku.	Merialuesuunnittelu	411
67 a §	Merialuesuunnittelun tarkoitus ja sisältö (482/2016)	411
67 b §	Merialuesuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen (482/2016).....	412
67 c §	Osallistuminen ja lausunnot (482/2016)	413
67 d §	Merialuesuunnitelmasta tiedottaminen (482/2016).....	413
9 luku.	Kansalliset kaupunkipuistot.....	415
68 §	Kansallinen kaupunkipuisto	417
69 §	Kansallisen kaupunkipuiston perustaminen (1129/2008).....	420
70 §	Puistoa koskevat määräykset	420
71 §	Puiston lakkauttaminen tai määräysten muuttaminen	421
9 a luku.	Vähittäiskauppaa koskevat erityiset säännökset (319/2011)	422
71 a §	Vähittäiskaupan suuryksikkö (21.4.2017/230)	423
71 b §	Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset sisältövaatimukset maakunta- ja yleiskaavalle (319/2011).....	424
71 c §	Vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittuminen (319/2011).....	428
71 d §	Asemakaavan oikeusvaikutukset vähittäiskaupan suuryksiköiden sijoittumiseen (319/2011)	429
71 e §	Vähittäiskauppaa koskevat asemakaavamääräykset (319/2011)	430
10 luku.	Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset.....	431
72 §	Suunnittelutarve ranta-alueella	433
73 §	Ranta-alueiden loma-asutusta koskevan yleis- ja asemakaavan erityiset sisältövaatimukset.....	451
74 §	Maanomistajan oikeus ranta-asemakaavan laatimiseen.....	461
75 §	Yhteiskäyttöalueet ja yleiset alueet (476/2004)	462
76 §	Yleiskaavan laatimiskustannukset ranta-alueella.....	464
77 §	Viranomaisneuvottelu	464
10 a luku.	Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset (134/2011).....	465
77 a §	Yleiskaavan käyttö tuulivoimalan rakennusluvan perusteena (134/2011).....	466
77 b §	Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityiset sisältövaatimukset (134/2011).....	467

77 c §	Tuulivoimarakentamista ohjaavan yleiskaavan laatimiskustannukset (134/2011).....	469
11 luku. Tonttijako		470
78 §	Tonttijako	470
79 §	Erillisen tonttijaon laatiminen	474
79 a §	Tonttijaon pohjakartta (323/2014).....	475
80 §	Tonttijaon muuttaminen ja kumoaminen.....	476
81 §	Tonttijaon oikeusvaikutukset.....	477
82 §	Tonttijaon laatimisesta aiheutuvat kustannukset.....	478
12 luku. Kadut ja muut yleiset alueet		479
83 §	Yleinen alue, katualue ja liikennealue	479
84 §	Kadunpito.....	481
85 §	Kadun rakentaminen.....	481
86 §	Kadunpitovelvollisuuden alkaminen ja kadunpitopäätös	484
86 a §	Maantien muuttaminen kaduksi (569/2016).....	486
87 §	Kadunpitopäätöksestä ilmoittaminen	487
88 §	Tonttiliittymä ja pääsytie	487
89 §	Johtojen, laitteiden ja rakennelmien siirtäminen.....	488
90 §	Muiden yleisten alueiden toteuttaminen.....	488
91 §	Toteuttamisvastuun siirto maanomistajalle tai -haltijalle.....	490
12 a luku. Kunnalle yhdyskuntarakentamisesta aiheutuvien kustannusten korvaaminen		492
91 a §	Maanomistajan velvollisuus osallistua yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin (222/2003).....	493
91 b §	Maankäytösopimukset (222/2003)	495
91 c §	Kehittämiskorvaus (222/2003).....	509
91 d §	Kunnalle yhdyskuntarakentamisesta aiheutuvat kustannukset (222/2003).....	511
91 e §	Kehittämiskorvaus kunnan aikaisemmin toteuttamalla alueella (222/2003).....	513
91 f §	Kehittämiskorvauksen enimmäismäärä (222/2003)	514
91 g §	Kehittämiskorvauksen määrääminen ja kehittämiskorvaukselle suoritettava korko (222/2003).....	515
91 h §	Lausunnon pyytäminen ja maanomistajien kuuleminen (222/2003)	516
91 i §	Vastuu kehittämiskorvauksesta ja kehittämiskorvauksen maksuunpanon ajankohta (222/2003).....	517
91 j §	Kehittämiskorvauksen maksuunpano, erääntyminen ja viivästyskorko (222/2003).....	517
91 k §	Eriyiset maksujärjestelyt (222/2003)	518
91 l §	Kehittämiskorvauksen kohdistaminen ennen maksuunpanoa (222/2003)	518
91 m §	Päätös kehittämiskorvauksen perimättä jättämisestä (222/2003).....	519
91 n §	Vapautus tai lykkäys kehittämiskorvauksen suorittamisesta (222/2003).....	519
91 o §	Kehittämiskorvauksen oikaisu maksuunpanon yhteydessä (222/2003)	520
91 p §	Kehittämiskorvauksen kirjaaminen (222/2003).....	520
13 luku. Maan luovuttaminen ja lunastaminen		521
92 §	Kunnan oikeus yksityisen tien alueeseen	521
93 §	Maantien tiealueen siirtyminen kunnalle (504/2005)	522

94 §	Katualueen siirtyminen kunnalle	522
95 §	Katualueen haltuunotto	522
96 §	Kunnan ja muun julkisyhteisön lunastusoikeus asemakaava-alueella	523
97 §	Rakentamiskehotukseen perustuva lunastus	524
98 §	Oikeus lunastaa toiselle kuuluva rakennus tai oikeus	526
99 §	Lunastuslupaan perustuva maan lunastaminen	527
100 §	Kaavan toteuttamista helpottava lunastus	529
101 §	Lunastus- tai korvausvelvollisuus	530
102 §	Lunastus- tai korvausvelvollisuuden rajoitus	531
103 §	Lunastusmenettely ja korvauksen määrääminen	531
13 a luku.	Hulevesiä koskevat erityiset säännökset (682/2014)	532
103 a §	Soveltamisala (682/2014)	535
103 b §	Määritelmät (682/2014)	535
103 c §	Hulevesien hallinnan yleiset tavoitteet (682/2014)	536
103 d §	Valvonta (682/2014)	537
103 e §	Hulevesien hallinta kiinteistöllä (682/2014)	537
103 f §	Kiinteistön hulevesien johtaminen (682/2014)	538
103 g §	Kiinteistön hulevesijärjestelmän ja kunnan hulevesijärjestelmän rajakohta (682/2014)	539
103 h §	Kiinteistön hulevesijärjestelmä (682/2014)	539
103 i §	Hulevesien hallinnan järjestäminen asemakaava-alueella (682/2014)	540
103 j §	Hulevesien hallintaa koskevat määräykset (682/2014)	541
103 k §	Määräys hulevesistä aiheutuvan haitan poistamiseksi (682/2014)	541
103 l §	Hulevesisuunnitelma (682/2014)	542
103 m §	Kunnan hulevesijärjestelmän toteuttaminen (682/2014)	544
103 n §	Hulevesien hallinnasta kunnalle perittävä maksu (682/2014)	544
103 o §	Hulevesimaksun periminen (682/2014)	546
14 luku.	Yleiskaavan ja asemakaavan toteuttamisesta johtuva korvaus	547
104 §	Korvattava katualue	547
105 §	Maanomistajan maksettavaksi määrättävä katualueen korvaus	548
106 §	Asemakaavan toteuttamisesta johtuva korvaus	549
107 §	Tie- ja katualueeseen kohdistuvien oikeuksien raukeaminen (476/2004)	550
108 §	Korvaus rakennuksesta ynnä muusta sekä erityisestä vahingosta	550
109 §	Korvausta koskevia säännöksiä	551
15 luku.	Kehittämisaalueet	552
110 §	Kehittämisaalueet	553
111 §	Päätös nimeämisestä	555
112 §	Erityisjärjestelyt kehittämisaalueilla (1441/2006)	556
16 luku.	Rakentamista koskevia määritelmiä	559
113 §	Rakennus (812/2017)	559
114 §	Vähittäiskaupan suuryksikkö	564
115 §	Kerrosala	564
17 luku.	Rakentamisen yleiset edellytykset	572
116 §	Rakennuspaikkaa koskevat vaatimukset	573
117 §	Rakentamiselle asetettavat vaatimukset	576

117 a § Rakenteiden lujuus ja vakaus (958/2012)	582
117 b § Paloturvallisuus (958/2012)	584
117 c § Terveellisyys (958/2012)	587
117 d § Käyttöturvallisuus (958/2012)	589
117 e § Esteettömyys (958/2012)	590
117 f § Meluntorjunta ja ääniolosuhteet (958/2012)	594
117 g § Energiatehokkuus (1151/2016)	596
117 h § Lämmitysjärjestelmän arviointi (958/2012)	600
117 i § Rakennuksen käyttö- ja huolto-ohje (958/2012)	600
117 j § Asuin-, majoitus- ja työtilat (812/2017)	601
117 k § Kokoonmistilat (812/2017)	603
118 § Rakennustaiteen ja kaupunkikuvan vaaliminen	605
119 § Rakennushankkeeseen ryhtyvän huolehtimisvelvollisuus (41/2014)	607
120 § Rakentamista koskeva suunnitelma (41/2014)	609
120 a § Pääsuunnittelija (41/2014)	612
120 b § Rakennussuunnittelija (41/2014)	613
120 c § Erityissuunnittelija (41/2014)	614
120 d § Suunnittelutehtävän vaativuusluokat (41/2014)	615
120 e § Suunnittelijoiden kelpoisuusvaatimukset (41/2014)	616
120 f § Suunnittelijan kelpoisuuden arviointi (41/2014)	619
120 g § Suunnittelijoiden ilmoittaminen (41/2014)	620
121 § Aloituskokous (41/2014)	620
121 a § Laadunvarmistusselvitys (41/2014)	622
122 § Vastaava työnjohtaja (41/2014)	622
122 a § Erityisalojen työnjohtajat (41/2014)	625
122 b § Rakennustyön johtotehtävien vaativuusluokat (41/2014)	626
122 c § Työnjohtajan ja erityisalan työnjohtajan kelpoisuusvaatimukset (41/2014)	627
122 d § Työnjohtajan hyväksymistä koskeva hakemus (41/2014)	629
122 e § Työnjohtajan ja erityisalan työnjohtajan hyväksyminen (41/2014)	629
122 f § Työnjohtajan tehtävän alkaminen ja päättymisen (41/2014)	630
123 § Tehtävien vaativuus ja rakennushankkeessa toimivien kelpoisuus	631
124 § Viranomaisvalvonta rakentamisessa	631
18 luku. Rakentamisen ja muiden toimenpiteiden luvanvaraisuus	637
125 § Rakennuslupa	637
126 § Toimenpidelupa	645
126 a § Toimenpideluvanvaraiset toimenpiteet (958/2012)	647
127 § Rakennuksen purkamislupa	656
128 § Maisematyölupa	659
129 § Ilmoitusmenettelyn käyttäminen	664
129 a § Rakennusjärjestyksen määräys vapaa-ajanasunnon käyttötarkoituksen muuttamisesta (230/2017)	666
19 luku. Lupamenettely ja lupaharkinta	667
130 § Lupamenettelyn perusteet	668
130 a § Euroopan unionin yhteistä etua koskevat energiahankkeet (689/2014)	669
131 § Rakennuslupahakemus (41/2014)	670
132 § Ympäristövaikutusten arviointi (254/2017)	675

133 §	Kuuleminen ja lausunnot	676
134 §	Rakennuslupahakemuksen käsittely.....	680
134 a §	Erityissuunnitelmien toimittaminen (41/2014).....	684
135 §	Rakennusluvan edellytykset asemakaava-alueella	685
136 §	Rakennusluvan edellytykset asemakaava-alueen ulkopuolella.....	691
137 §	Rakennusluvan erityiset edellytykset suunnittelutarvealueella	693
137 a §	Alueellinen päätös rakennusluvan erityisistä edellytyksistä suunnittelutarvealueella (230/2017)	700
138 §	Toimenpideluvan edellytykset	700
139 §	Purkamisluvan edellytykset.....	704
140 §	Maisematyöluvan edellytykset	708
141 §	Lupamääräykset.....	710
142 §	Lupapäätöksestä ilmoittaminen	711
143 §	Luvan voimassaolo ja jatkaminen	714
144 §	Aloittamisoikeus (730/2005).....	715
145 §	Lupa- ja valvontamaksu.....	718
146 §	Rakentaminen puolustustarkoituksia varten	721
147 §	Rakentamiseen liittyvä tilastointi.....	721
148 §	Tyyppihyväksyntä.....	722
20 luku. Rakennustyön suoritus		723
149 §	Rakennustyö ja sen valvonta (41/2014).....	724
149 a §	Naapurin alueen käyttäminen (41/2014).....	726
149 b §	Rakennuksen paikan merkitseminen (41/2014)	727
149 c §	Rakennustyön aloittaminen (41/2014).....	727
149 d §	Ennen rakennustyön aloittamista sallitut toimet (41/2014).....	728
150 §	Viranomaiskatselmukset (41/2014)	729
150 a §	Viranomaistarkastukset rakennustyön aikana (41/2014).....	731
150 b §	Asiantuntijatarkastus (41/2014)	732
150 c §	Ulkopuolinen tarkastus (41/2014)	732
150 d §	Erityismenettely (41/2014)	734
150 e §	Suunnitelmasta poikkeaminen rakennustyön aikana (41/2014).....	735
150 f §	Rakennustyön tarkastusasiakirja (41/2014)	737
151 §	Rakennuttajavalvonta (41/2014)	738
151 a §	Rakennushankkeeseen ryhtyvän velvollisuudet rakennuttajavalvonnassa (41/2014).....	740
152 §	Rakennustuotteen ominaisuudet (955/2012)	740
153 §	Loppukatselmus (41/2014)	743
153 a §	Osittainen loppukatselmus (41/2014)	747
153 b §	Suorituskyvyttömyysvakuuden toteaminen (41/2014).....	748
154 §	Rakennuksen purkamisen järjestäminen.....	748
21 luku. Rakentamiseen liittyvät järjestelyt		750
155 §	Leikkipaikat ja oleskelualueet	750
156 §	Autopaikkojen järjestäminen	751
157 §	Jätehuolto.....	753
158 §	Rakennusrasitteet	753
159 §	Asemakaavan edellyttämä rasite	755

160 §	Rasitejärjestely.....	756
161 §	Yhdyskuntateknisten laitteiden sijoittaminen	757
161 a §	Veden johtaminen ja ojittaminen (589/2011).....	760
162 §	Yhdyskuntateknisten laitteiden muuttaminen ja poistaminen.....	761
163 §	Vähäisten laitteiden sijoittaminen.....	762
164 §	Kiinteistöjen yhteisjärjestely	763
165 §	Luonnollisen vedenjuoksun muuttaminen.....	764
22 luku.	Rakennetun ympäristön hoito	767
166 §	Rakennuksen kunnossapito	767
167 §	Ympäristöhoito	769
168 §	Kevyt rakennelma ja pienehkö laitos.....	772
169 §	Ulkovarastointi.....	773
170 §	Keskeneräinen rakennustyö tai hylätty rakennus.....	774
23 luku.	Poikkeaminen	775
171 §	Poikkeamistoimivalta ja poikkeamisen edellytykset (196/2016).....	776
172 §	Alueellinen poikkeaminen (196/2016)	784
173 §	Poikkeamismenettely (196/2016)	785
174 §	Poikkeamispäätös ja siitä ilmoittaminen (196/2016)	788
175 §	Vähäinen poikkeaminen rakennusluvan yhteydessä	789
176 §	Tilapäinen rakennus	796
24 luku.	Pakkokeinot ja seuraamukset	800
177 §	Määräys suunnitteluluvon toteuttamiseksi.....	800
178 §	Määräys valtakunnallisen alueidenkäyttötavoitteen toteuttamiseksi	801
179 §	Määräys kadunpitovelvollisuuden toteuttamiseksi (1589/2009)	802
180 §	Rakennustyön keskeyttäminen	802
181 §	Markkinavalvonta (1261/2014).....	803
183 §	Tarkastusoikeus	810
184 §	Virka-apu	810
185 §	Rangaistukset	811
186 §	Ilmoitus syytteen nostamiseksi.....	811
25 luku.	Muutoksenhaku ja viranomaisen oikaisukehoitus	813
187 §	Oikaisuvaatimus.....	814
188 §	Muutoksenhaku kaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymispäätökseen (19.12.2017/976).....	817
189 §	Muutoksenhaku kehittämisaluepäätökseen (19.12.2017/976)	821
189 a §	Muutoksenhaku kehittämisaluepäätökseen (19.12.2017/976)	821
189 b §	Muutoksenhaku kehittämisaluepäätökseen (19.12.2017/976).....	822
190 §	Muutoksenhaku muuhun viranomaisen päätökseen (19.12.2017/976).....	822
190 a §	Muutoksenhaku Turvallisuus- ja kemikaaliviraston päätökseen (19.12.2017/976).....	826
190 b §	Muutoksenhaku kunnan tarkastus- ja valvontatehtäviä sekä hulevesien hallintaa koskevaan taksapäätökseen (19.12.2017/976)	826

191 §	Valitusoikeus kaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevasta päätöksestä	827
192 §	Valitusoikeus rakennus- ja toimenpidelupapäätöksestä sekä maisematyölupa- ja purkamislupapäätöksestä (1589/2009).....	832
194 §	Valitusoikeus erillisestä tonttijaosta.....	842
195 §	Viranomaisen oikaisukehotus kaava-asiassa (1589/2009).....	842
196 §	Oikaisukehotuksen johdosta tehdyn päätöksen vaikutus valituksiin.....	844
26 luku. Erinäisiä säännöksiä.....		846
197 §	Suhde muuhun lainsäädäntöön	846
198 §	Eräiden päätösten tiedoksi antaminen	855
199 §	Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset	856
200 §	Eräiden päätösten voimaantulo.....	856
201 §	Kaavapäätöksen täytäntöönpanokelpoisuus (1589/2009)	858
201 a §	Rakennusluvan käsittely lainvoimaa vailla olevan kaavan perusteella (989/2013).....	859
202 §	Muun päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus (1129/2008)	859
203 §	Muutoksenhaun yhteydessä kaavaan ja rakennusjärjestykseen tehtävät muutokset (1129/2008)	860
204 §	Kaavan ja rakennusjärjestyksen muuttaminen ja kumoaminen	864
204 a §	Kaavoituksesta, tonttijaosta ja hulevesisuunnitelmasta aiheutuvien töiden suorittaminen (682/2014)	865
205 §	Viranomaisen tiedonsaantioikeus (1589/2009).....	865
206 §	Tarkemmat säännökset	866
26 a luku. Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset (16.12.2016/1150)		867
206 a §	Suomen alueelle laadittavaan kaavaan liittyvä ilmoitus- ja neuvotteluvollisuus	867
206 b §	Suomen alueelle laadittavaan kaavaan liittyvä ilmoitus- ja neuvottelumenettely (16.12.2016/1150)	868
206 c §	Kaavan hyväksyminen ja siitä tiedottaminen	869
27 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset		870
207 §	Voimaantulo.....	870
208 §	Yleiset siirtymäsäännökset	871
209 §	Kaavoja ja rakennusjärjestyksestä koskevat yleiset siirtymäsäännökset.....	871
210 §	Voimassa olevaa seutukaavaa koskeva siirtymäsäännös	873
211 §	Voimassa olevaa yleiskaavaa koskeva siirtymäsäännös.....	873
212 §	Voimassa olevaa asemakaavaa ja tonttijakoa koskeva siirtymäsäännös	874
213 §	Voimassa olevaa rakennuskaavaa koskeva siirtymäsäännös	874
214 §	Voimassa olevaa rantakaavaa koskeva siirtymäsäännös	875
215 §	Rakennus- ja toimenpidekieltoja koskevat siirtymäsäännökset.....	875
216 §	Lupia koskevat siirtymäsäännökset	876
217 §	Kerrosalaa koskeva siirtymäsäännös	876
218 §	Rakennuskaavtien muuttuminen kaduksi	877
219 §	Yleisen alueen toteuttamista koskeva siirtymäsäännös.....	878
220 §	Kunnalta edellytetty kaavoittajaa koskeva siirtymäsäännös.....	878
Muutossäännösten voimaantulo ja soveltaminen		879

III MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSASETUS	885
1 luku. Yleiset säännökset	886
1 § Vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa	886
2 § Alueiden käytön seuranta	887
3 § Kaavan laatijan pätevyys	889
4 § Kunnan rakennusvalvontaviranomainen	889
5 § Suomen rakentamismääräyskokoelma.....	895
6 § Rakennusjärjestyksen laatiminen	896
7 § Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden valmistelu	897
2 luku. Maakuntakaava	898
8 § Yhteistyö maakuntakaavaa laadittaessa.....	898
9 § Maakuntakaavan esitystapa.....	899
10 § Kaavaselostus.....	900
11 § Viranomaisneuvottelu (119/2016)	903
12 § Kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville.....	903
13 § Lausunnot kaavaehdotuksesta (119/2016).....	904
14 § Kaavan saattaminen vahvistettavaksi.....	904
15 § Tiedottaminen kunnille.....	904
3 luku. Yleiskaava	905
16 § Yleiskaavan esitystapa	905
17 § Kaavaselostus.....	905
18 § Viranomaisneuvottelu	906
19 § Kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville.....	907
20 § Lausunnot kaavaehdotuksesta.....	908
4 luku. Kuntien yhteinen yleiskaava	908
21 § Kaavaselostus.....	908
22 § Kaavan saattaminen vahvistettavaksi.....	909
23 § Yleiskaavaa koskevien säännösten soveltaminen	909
5 luku. Asemakaava	909
24 § Asemakaavan esitystapa	909
25 § Kaavaselostus.....	910
26 § Viranomaisneuvottelu	911
27 § Kaavaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville.....	911
28 § Lausunnot kaavaehdotuksesta.....	912
29 § Tiedot asemakaavoista ja niiden ajanmukaisuudesta	913
6 luku. Yhteiset säännökset vuorovaikutuksesta kaavoituksessa	914
30 § Mielialueiden esittäminen kaavaa valmisteltaessa	914
30 a § Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä kaavan aloitusvaiheen vuorovaikutus (278/2017)	916
30 b § Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä kaavan valmisteluvaiheen vuorovaikutus (278/2017).....	918
31 § Neuvottelu osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (1829/2009)	920
32 § Kaavaehdotuksen asettaminen uudelleen nähtäville	920
32 a § Sähköinen tiedottaminen (378/2017).....	921

7 luku. Ranta-alueita koskevat erityismääräykset	921
33 § Asemakaavaa koskevien säännösten soveltaminen	921
34 § Ranta-asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma	922
35 § Ranta-asemakaavan viranomaisneuvottelu (1829/2009)	922
36 § Ranta-asemakaavan saattaminen hyväksyttäväksi	922
8 luku. Tonttijako	923
37 § Tonttijaon laatiminen	923
38 § Tonttijakokartta	924
39 § Erillisen tonttijakoehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville	925
40 § Erillisen tonttijaon hyväksymisestä tiedottaminen	925
9 luku. Kadut, puistot ja muut yleiset alueet	926
41 § Katusuunnitelma	926
42 § Vuorovaikutus katusuunnitelmaa valmisteltaessa	926
43 § Katusuunnitelmaehdotuksen asettaminen julkisesti nähtäville	927
44 § Katualueen haltuunotosta tiedottaminen (437/2005)	928
45 § Johdot ja laitteet katualueella	928
46 § Puiston tai muun yleisen alueen suunnitelma	929
47 § Rakentaminen yleiselle alueelle	929
10 luku. Rakennuksen suunnittelu ja rakentaminen	931
48 § Pääsuunnittelijan tehtävät (215/2015)	931
49 § Rakennussuunnittelu	933
50 § Rakennuksen olennaiset tekniset vaatimukset	938
51 § Asuinrakennus	938
52 § Työtilat	938
53 § Liikkumisesteetön rakentaminen	938
54 § Kokoontumistilat	938
55 § Ekologiset näkökohdat rakentamisessa	938
56 § Jätehuoltotilojen järjestäminen	943
57 § Rakennuksen etäisyys	944
58 § Rakennuksen ulkokatto ja korkeus	947
59 § Vähäiset ylitykset	948
11 luku. Rakentamisen luvanvaraisuus ja lupamenettely	950
60 § Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto (1829/2009)	950
61 § Talousrakennuksen rakentaminen	951
62 § Toimenpiteiden luvanvaraisuus	953
63 § Luvanvaraisuuden helpotukset ja ilmoitusmenettely	953
64 § Maston tai tuulivoimalan rakentaminen	953
65 § Naapurien kuuleminen (278/2017)	955
66 § Tiedottaminen ympäristövaikutusten arviointia edellyttävästä hankkeesta (278/2017)	956
67 § Purkamisaikomuksesta tiedottaminen (1829/2009)	956
68 § Rakennuslupakäsittelyn lykkääminen kaavan ajanmukaisuuden arvioimiseksi	958
69 § Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tiedonsaanti (1829/2009)	959

12 luku. Rakennustyön suoritus	959
70 § Vastaavan työnjohtajan kelpoisuusvaatimukset	959
71 § Erityisalan työnjohto	960
72 § Rakennustyön aloittaminen.....	960
73 § Vastaavan työnjohtajan tehtävät.....	960
74 § Aloituskokous	961
75 § Rakennuksen paikan merkitseminen	961
76 § Katselmukset ja tarkastukset	961
77 § Rakennustyön tarkastusasiakirja	961
78 § Rakennuttajavalvonta	961
79 § Suunnitelmasta poikkeaminen.....	962
13 luku. Rakentamiseen liittyvät järjestelyt	962
80 § Rakennusrasitteet	962
81 § Kiinteistörekisteriin merkitseminen	963
82 § Aidan rakentaminen	963
83 § Rakennustyön haittojen välttäminen	965
84 § Osoitemerkintä	965
14 luku. Poikkeaminen	966
85 § Poikkeuksen hakeminen	966
86 § Kuuleminen poikkeamista koskevan hakemuksen johdosta	967
87 § Kuuleminen alueellista poikkeamista koskevasta päätösehdotuksesta (233/2016).....	968
88 § Poikkeamispäätöksen lähettäminen tiedoksi (233/2016)	968
89 § Lainvoimaa vailla oleva poikkeamispäätös	968
90 § Menettelyjen soveltaminen suunnittelutarvealueella	969
15 luku. Muutoksenhaku	969
91 § Kaavaa koskevan oikaisukehotuksen antaminen	969
92 § Valitusoikeuden osoittaminen	969
16 luku. Erinäiset säännökset	970
93 § Kaavojen ja eräiden päätösten voimaantulo	970
94 § Hyväksymistä koskevasta päätöksestä tiedottaminen.....	971
95 § Kaavan ja rakennusjärjestyksen lähettäminen tiedoksi (119/2016).....	972
96 § Viranomaisen tiedonsaantioikeus (1829/2009).....	972
97 § Päätöksen antaminen julkipanon jälkeen (1829/2009)	973
98 § Kaavan, rakennusjärjestyksen, tonttijaon ja katusuunnitelman muuttaminen ja kumoaminen	973
99 § Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset (1829/2009).....	974
100 § Rakentamiskehotuksen tiedoksiantaminen (118/2007)	974
101 § Luettelo rakentamiskehotuksista.....	974
102 § Luettelo maksamattomista korvauksista.....	974
103 § Rakennuslupaa koskevien säännösten soveltaminen muihin lupiin	974
104 § Tyypiphyväksyntä.....	975
105 § Voimaantulo.....	976

Sisällys

106 §	Yleiset siirtymäsäännökset	976
107 §	Kaavan laatijan pätevyyttä koskeva siirtymäsäännös.....	976
108 §	Rakennustarkastajan pätevyyttä koskeva siirtymäsäännös.....	976
KIRJALLISUUS		979
OIKEUSTAPAUSHAKEMISTO		999
ASIAHAKEMISTO		1009
LIITE RT RakMK-21158 Kaavamerkinnät.....		1025